

Paniyum — O‘n olti raqami

Oxirzamon

Jeff Pippenger

2026-02-19

Doniyor o‘n birinchi bob Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlikning so‘nggi prezidenti sifatida Donald Trampni tanishtirish bilan boshlanadi. Kirning uchinchi yilida — ya‘ni vahiy o‘ninchi bobda boshlangan joyda — o‘n birinchi bobning birinchi oyatida “shuningdek” so‘zi bilan bu to‘ldiriladi.

Shuningdek men ham, Midiya shohi Doro hukmronligining birinchi yilida, uni quvvatlash va mustahkamlash uchun turdim. Daniel 11:1.

Jabroil o‘n birinchi bobdagi bayonini boshlarkan, Doro tomon orqaga murojaat qilib, uni Kir bilan bog‘lashga ehtiyotkorlik bilan e‘tibor beradi. O‘ninchi bob o‘n ikkinchi bobning oxirgi oyatigacha bitta vahiy sifatida davom etadi va u Kirning uchinchi yilida boshlanadi.

Fors shohi Kirus hukmronligining uchinchi yilida, ismi Beltashassar deb atalgan Doniyorga bir narsa vahiy qilindi; va u narsa haqiqat edi, ammo belgilangan muddat uzoq edi; u esa bu narsani anglab yetdi va vahiydan tushuncha hosil qildi. Doniyor 10:1.

Doro va Kirus birgalikda Midiyaliklar va Forslarning ikki qismli xalqining ramzini tashkil etadi; bu esa Amerika Qo‘shma Shtatlaridagi Respublikachilik va Protestantlikning ikki qismli hokimiyatini ifodalaydi; shu tariqa, oxirzamonning ikki qismli ramzini ifodalaydi. Horun va Musoning tug‘ilishi qadimgi Isroilning boshida Ibrohimning to‘rt yuz yillik bashoratining oxirzamonini belgilagan edi; xuddi shuningdek, Yahyo Cho‘mdiruvchi va Masihning tug‘ilishi qadimgi Isroilning oxirida oxirzamonning ikki yo‘l-belgisini ifodalagan. Iso doimo oxirni boshlanish orqali tasvirlaydi.

Doro va Kirus birgalikda Bobilidagi yetmish yillik asirlik nihoyasiga yetgan payt — oxirzamon vaqti sifatida ifodalangan yo‘l-belgini ifodalaydi.

“Xudoning yer yuzidagi jamoati, tinimsiz quvg‘inlarning bu uzoq davri davomida, xuddi surgun davrida Bobilda asirlikda ushlab turilgan Isroil farzandlari kabi, haqiqatan ham asirlikda edi.” Prophets and Kings, 714.

Doro va Kirus 1798 va 1799 yillarining timsolidir; ular oxirzamonni, ya‘ni ruhiy Isroilning ruhiy Bobilga bo‘lgan parallel asirligi nihoyasiga yetgan davrni ifodalaydi. 1798 yil Rim fohishasi minib olgan hayvon sifatida tasvirlangan papalikning siyosiy tizimi nihoyasiga yetganini ko‘rsatdi.

Shunday qilib, u meni Ruhda sahroga olib ketdi; va men qirmizi rangli bir hayvon ustida o‘tirgan, kufr nomlariga to‘la, yetti boshi va o‘n shoxi bor bir ayolni ko‘rdim. Vahiy 17:3.

Napoleon 1798-yilda maxluqning hayotiga yakun yasadi, va 1799-yilda maxluq ustiga minib olgan ayol surgunda vafot etdi. 1989-yilda Ronald Reygan ham, katta Jorj Bush ham prezident bo‘lib, bu

1989-yilda oxirzamon vaqtini belgiladi. Doro va Kir Reygan hamda katta Bushni ifodalaydi. Ikkinchi oyatda shunday deyiladi:

Endi esa men senga haqiqatni ko'rsataman. Mana, Forsda hali uchta shoh ko'tariladi; to'rtinchisi esa ularning barchasidan nihoyatda boy bo'ladi; va u o'z boyligi orqali qudratga to'lib, hammani Yunoniston saltanatiga qarshi qo'zg'atadi. Daniel 11:2.

Uyg'onish

Doro Raygan edi, Kir Buyuk Bush edi, Kirdan keyin kelgan uch kishi esa Klinton, Kichik Bush, Bo'luvchi Obama edi; to'rtinchi va "ancha boyroq" prezident esa Gretsiyaning globalistlarini qo'zg'atgan Tramp edi. "Qo'zg'atmoq" so'zi uyg'otmoq degan ma'noni anglatadi. Tramp 2015-yilda o'z nomzodini e'lon qilganida, Yoel "butparastlar" deb ta'riflaydigan globalistlar uyg'otildi.

Xalqlar uyg'onsin va Yehoshafat vodiysiga ko'tarilib kelsin; chunki Men o'sha yerda atrofdagi barcha xalqlarni hukm qilish uchun o'tiraman. O'roqni solinglar, chunki hosil pishgan; kelinglar, tushinglar; chunki siqish joyi to'la, xumlar toshib ketmoqda; chunki ularning yovuzligi buyukdir. Olomonlar, olomonlar qaror vodiysida; chunki Egamizning kuni qaror vodiysida yaqindir. Yo'el 3:12–14.

"Majusiylar" uyg'otilganda, Yohoshafat vodiysida "Rabbiyning kuni yaqin"dir. "Yohoshafat" "Yahovaning hukmi" degan ma'noni anglatadi; vodiylar esa "qaror vodiysi" deb ham ataladi. 2015-yildan boshlab yer sayyorasining "olomonlari" Xudoga xizmat qilishga qaror qilmaslik uchun insonlar keltirgan har bir bahona uchun tayyorlangan turli bog'lamlarga ko'cha boshlaydi. 9/11 da tiriklarning hukmi boshlandi, va 2015-yilda Tramp prezidentlikka da'vogarlik qilishini e'lon qildi. 9/11 da so'nggi yomg'irning birinchi bosqichi yog'a boshladi, so'nggi yomg'ir esa hosilni pishitib, samaraga yetkazadigan narsadir; va 2015-yilda, pishgan hosilni yetishtiradigan yomg'irning o'n to'rtinchi yilida, Yo'el kitobi shunday ogohlantirish yangraydiki, Donald Tramp "Yunoniston olamini qo'zg'atganda," yoki Yo'el aytganidek, Tramp "2015-yilda majusiylarni uyg'otganda," yer sayyorasining hosili pisha boshlagan bo'ladi.

Doniyorning o'n birinchi bobida tilga olingan birinchi haqiqat — Donald Trampning bashoratli rolidir, buni anglash muhimdir. Doniyor kitobida ifodalangan Muqaddas Kitob bashoratining birinchi shohligi Bobil dir. Tasavvur qiling, agar Nebukadnazar bashoratli bir namunani o'rnatish uchun Ilhom tomonidan qo'llanmaganida, Doniyor kitobidagi Bobil haqidagi qissa qanday bo'lar edi. Muqaddas Kitob bashoratining oltinchi shohligi, o'sha shohlikning oxirgi hukmdorining guvohligisiz to'liq emas. Birinchi bor tilga olinishi qoidasi, Doniyor uch hafta ro'za tutganidan keyin yigirma ikkinchi kuni olgan vahiya Trampning birlamchi ahamiyatga ega ramz sifatidagi muhimligini belgilaydi.

Ammo Fors shohligining shahzodasi menga yigirma bir kun qarshilik qildi; lekin mana, bosh shahzodalardan biri bo'lgan Mikoyil menga yordam berishga keldi; va men u yerda Fors shohlari yonida qoldim. Endi esa, oxirgi kunlarda xalqing boshiga nimalar tushishini senga anglatish uchun keldim; chunki vahiy hali ko'p kunlar uchundir. Doniyor 10:13, 14.

O‘n birinchi bobdagi vahiy oxirgi kunlarda Xudoning xalqining boshiga nimalar tushishini ko‘rsatadi, va Trampning Qo‘shma Shtatlar, undan keyin esa Birlashgan Millatlar Tashkilotining rahbari ekani — bu haqiqatni anglash yoki anglamaslik bilan bog‘liq abadiy oqibatlarga ega bo‘lgan haqiqatdir. Bu haqiqat Jabroil uchun Doniyorga yetkazilishi shu qadar muhim ediki, o‘n to‘rtinchi oyatda Doniyor farishta Jabroil bergan nur asosida vahiyga asos soluvchilar “sening xalqingning talonchilari” ekanini qayd etadi. Doniyor o‘n birning bashoratidagi tarix davomida Donald Trampning qadam izlarini tanib olish uchun Rimni andoza sifatida qo‘llamasdan turib, bashoratda Donald Trampning harakatlarini to‘g‘ri kuzatib borish imkonsizdir.

Tramp, yakshanba qonuni davridagi vaqt oralig‘ida Amerika Qo‘shma Shtatlarining ramzi sifatida, hayvonning suratini hosil qiladi, va shu orqali u hayvonni ulug‘laydi; demak, u hayvonning surati, shuningdek hayvon sharafiga yaratilgan bir suratdir. Vahiy 17 da papalik sakkizinchidir, ya‘ni yettitadan biridir, va Donald Tramp 1989 yildagi oxirzamon davridan boshlab Reygandan keyingi sakkizinchi prezidentdir, ammo u ayni paytda oltinchidir, bu esa uning yettitadan bo‘lgan sakkizinchi ekanini anglatadi.

Vahiy kitobining o‘n yettinchi bobida, uchinchi oyatda Yuhanno sahroga olib ketiladi; u yerda u hayvon ustiga mingan fohishani ko‘radi. Bu fohisha barcha yirik protestant mazhablari tomonidan katolik cherkovi deb aniqlangan, garchi ular oxirgi kunlarda o‘zlarining asosiy e‘tiqodlarini inkor etsalar ham. Yuhanno uni ko‘rgan paytda Rim cherkovi shahidlar qoni bilan mast edi va u fohishalarning onasi degan unvonga ega edi. Bu shuni ko‘rsatadiki, Yuhanno 1798 yilga ko‘chirilgan edi; o‘sha paytda papalik shahidlik qoni bilan bulg‘angan edi va sobiq protestant cherkovlarining ba‘zilari allaqachon Rim-katolik birlashmasiga qaytayotgan edi. Ana shu nuqtai nazardan Yuhanno “yetti podshoh”ni ko‘rdi; ulardan beshtasi 1798 yilga kelib allaqachon qulagan edi, bir saltanat esa 1798 yilda mavjud edi, va o‘sha saltanat Amerika Qo‘shma Shtatlari edi, ammo undan keyin o‘n podshohdan tashkil topgan yana bir saltanat kelishi kerak edi, chunki Yuhanno turgan 1798 yilda yettinchi saltanat hali kelmagan edi. O‘n podshoh Yakshanba qonuni inqirozining bir soati davomida hukmronlik qiladi va ular o‘zlarining yettinchi saltanatini 1798 yilda halokatli yara olgan beshinchi saltanatning hayvoniga berishga rozi bo‘ladilar.

“8” soni tirilishni ifodalaydi, va tez orada keladigan Yakshanba qonuni paytida yuz beradigan ajdarho, hayvon va soxta payg‘ambarning uch karra ittifoqida uning o‘limli yarasi tuzalganda, papalik yettidan bo‘lgan sakkizinchidir. 2020 yilda globalistlar saylovni Trampdan o‘g‘irladilar va u Vahiy 11 dagi ko‘chalarda o‘ldirildi. Vahiy 11 dagi ikki guvoh yer hayvonining ikki shoxini ifodalaydi; ularning har ikkisi ham 2020 yilda o‘ldirildi. Tramp 1989 yildagi oxirzamon vaqtida Reygandan beri oltinchi prezidentdir; ammo 2024 yil holatiga ko‘ra, u avvalgi yetti shohdan bo‘lgan sakkizinchidir ham. 2024 yilda uning o‘limli yarasi tuzaldi va u ayni paytda, vahiyini mustahkamlaydigan bashoratli ramzga mukammal muvofiqlikda, yettidan bo‘lgan sakkizinchiga aylandi. Agar sizda Rim bo‘lmasa, siz Rim suratining harakatlarini kuzatib borish qobiliyatiga ega bo‘lmaysiz.

MAGA

Neroning “250” yili nihoyasiga yetganda Tramp qanday qilib Buyuk Konstantin bo‘lishini, yoki miloddan avvalgi 207 yilda u qanday qilib Buyuk Antiox bo‘lishini, yoxud butun oltin asr harakati Amerikani “buyuk” qilish asosiga qurilgan so‘nggi prezident qanday qilib u ekanini tushunish uchun, avvalo bob Trampni va uning bashoratdagi rolini birinchi bo‘lib tilga olishini tan olish talab etiladi.

Ibroniyl alifbosining birinchi, o‘n uchinchi va yigirma ikkinchi harflaridan tarkib topgan ibroniycha “haqiqat” so‘zi bilan ifodalangan “haqiqat”ning imzosi Reyganni birinchi harf sifatida, Obamani esa 2013 yilda namoyon bo‘lgan isyonning o‘n uchinchi harfi sifatida ko‘rsatadi; o‘sha yili Inkvizitsiya idorasining avvalgi rahbaridan keyin birinchi iezuit papa keldi. Inkvizitsiya rahbari iste’foga chiqqani sababli, uning yakun nuqtasi iezuit papaning boshlanish nuqtasi bilan mos tushadi. Obamaning ikki papasi o‘rtasidagi o‘sha bog‘lanish 2013 yil 13 mart edi. Obama isyonning o‘n uchinchi harfiga mos keladi, yigirma ikkinchi harf esa Trampdir.

Yigirma ikkinchi tuzatish prezidentni ikki muddat bilan cheklaydi, va muddatlari ketma-ket bo‘lmagan ikki muddatli prezidentlar ko‘rib chiqilganda, bundaylar atigi ikkitadir. Grover Cleveland ketma-ket bo‘lmagan muddatlarga ega bo‘lgan ikki muddatli prezidentlarning alfasidir, va Trump esa omegadir. Grover Cleveland yigirma ikkinchi prezident bo‘lgan, va Trump, Clevelandga nisbatan omega sifatida, “22”ning alfa farqlovchi belgisiga ega bo‘ladi. Cleveland va Trump ibroniy alifbosidagi yigirma ikkinchi harfning ramziyligini o‘z ichiga olgan bir alfa va omegani ifodalaydi. Ketma-ket bo‘lmagan ikki muddatga ega bo‘lgan prezidentlar atigi ikkitadir, va Trump o‘sha ikkisinin ikkinchisidir. Omeganing ikkisi bilan alfaning yigirma ikkisini ko‘paytirganda qirq to‘rt hosil bo‘ladi; bu 1844 yilning timsolidir, va u 1844 yilning yopiq eshigi bilan timsollanganidek, Yakshanba qonunidagi yopiq eshikning timsolidir. Trump prezident bo‘lgan qirq to‘rtinchi alohida shaxsdir, va Yakshanba qonunida eshik yopiladigan paytda u prezidentdir.

Tramp Buyuk Kir tomonidan timsollangan. Buyuk Kir birinchi farmonni chiqardi, Buyuk Artakserks esa uchinchi farmonni chiqardi. Birinchi va uchinchi bir-biriga mos tushadi, chunki Iso doimo oxirni boshlanish orqali ko‘rsatadi. Tramp u yerda Neronning “250” yillari tugagan paytda, Buyuk Konstantin orqali ifodalangan holda turadi. Miloddan avvalgi 457-yildan boshlab “250” yilning oxirida Tramp Buyuk Antiox orqali ifodalanadi; u 2024-yilda, o‘n uchinchi oyatning amalga oshishida, avvalgidan ham kuchliroq holda qaytdi.

Zero shimol podshohi qaytib keladi va avvalgidan ham ko‘proq bir lashkar to‘playdi; albatta, ma’lum yillar o‘tgach, katta qo‘shin va mo‘l boylik bilan keladi. Doniyor 11:13.

Yakshanba qonuni joriy etilganda Qo‘shma Shtatlar Rim tomonidan zabt etilar ekan, shundan so‘ng dunyodagi har bir mamlakat ham Rimga bosh egishga majbur qilinadi.

“Chet elatlar Amerika Qo‘shma Shtatlari misoliga ergashadilar. U oldinda borsa-da, ayni o‘sha inqiroz dunyoning barcha qismlaridagi xalqimiz ustiga ham keladi.” Testimonies, 6-jild, 395.

“Begona xalqlar” buni yaqinlashib kelayotgan Yakshanba qonuni paytida Birlashgan Millatlar Tashkilotiga rahbarlikni o‘z zimmasiga oladigan Amerika Qo‘shma Shtatlari tomonidan qilishga

majbur etiladi. Birlashgan Millatlar Tashkiloti Vahiy 17-bobdagi oʻnta shohdir; ular Izabelga uylangan shimoldagi oʻn qabilaning shohi Axab tomonidan boshqariladi. Izabelning Axab bilan nikohi yaqinlashib kelayotgan Yakshanba qonunida consummatsiya qilinadigan nikohdir. Yakshanba qonunida Amerika Qoʻshma Shtatlari — Doniyor oʻn birinchi bobdagi ulugʻvor yurt va Vahiy oʻn uchinchi bobdagi yer hayvoni — Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlik sifatidagi tarixini yakunlaydi. Karmel togʻida Baalning 850 paygʻambari va Izabel dasturxonidan taom yegan butazor ruhoniylari Ilyos tomonidan oʻldiriladi. Amerika Qoʻshma Shtatlari yaqinlashib kelayotgan Yakshanba qonunida, xuddi Karmel togʻidagi soxta paygʻambarlar oʻldirilganidek, oʻldiriladi. Shundan keyingi voqea Ilyos bilan, Axab va Izabelga qarshi boʻladi; Axab esa Izabel bilan birinchi boʻlib zino qilgan kishi tomonidan boshqariladigan oʻn karra shohlikni ifodalaydi. Izabel har bir shohlik bilan zino qilish niyatidadir, biroq Axab buni birinchi boʻlib qilganini ifodalaydi; Karmel togʻida halok boʻladigan va shu zahoti Izabelning birinchi oshigʻiga aylanadigan esa Amerika Qoʻshma Shtatlaridir. Doniyor oʻn birinchi bob nuqtai nazaridan, aynan oʻsha yerda, Yakshanba qonunida, Tramp Iskandar Zulqarnayn bilan ifodalangan Yunonistonning qudratli shohi sifatida oʻrnidan turadi.

Va qudratli bir shoh chiqib, ulkan hukmronlik bilan saltanat qilar va oʻz xohishicha ish tutar. Ammo u koʻtarilib chiqqanida, uning podshohlighi parchalanib ketar va osmonning toʻrt shamoli tomon boʻlinar; va u uning zurriyotiga ham, u hukm surgan hukmronligiga muvofiq ham boʻlmas; chunki uning podshohlighi yulib olinib, hatto ulardan boshqa kishilarga berilar. Doniyor 11:3, 4.

Donald Tramp oyatda ifodalangan va keyinchalik Iskandar Zulqarnaynning tarixi orqali timsollangan Birlashgan Millatlar Tashkilotining “qudratli shohi” sifatida oyoqqa turadi. U oyoqqa turganida, Muqaddas Kitob bashoratidagi oltinchi shohlik boʻlgan Amerika Qoʻshma Shtatlari nihoyasiga yetadi va Vahiy kitobining oʻn yettinchi bobidagi oʻn shohning yettinchi shohlighi boshlanadi. Oʻn shoh oʻzlarining yettinchi shohligini oʻsha yerda va oʻsha zahotiy oq avvalgi yetti shohlikdan boʻlgan sakkizinchi shohlik — papalik hokimiyatiga berishga kelishib, oʻzlarining yettinchi shohligini boshlaydilar. Ularning kelishuvi Xudoning irodasini bajo keltirish uchun edi, va Uning irodasi haqiqat Muqaddas Yozuvlari boʻylab satr ustiga satr tarzida ifodalangan.

Rimning timsoli boʻlib xizmat qilib

Doniyor kitobining oʻn birinchi bobi beshinchi oyatdan to toʻqqizinchi oyatgacha boʻlgan qismi, xuddi shu bobning oʻttiz birinchi oyatdan qirqinchi oyatigacha bayon etilgan papalik hokimiyatining tarixini mukammal tarzda timsollagan bashoratli tarixda amalga oshdi. Beshinchi oyatdan to toʻqqizinchi oyatgacha boʻlgan tarixiy yoʻnalish, oʻttiz birinchi oyatdan qirqinchi oyatgacha boʻlgan tarixiy yoʻnalishga parallel keladi. Har ikkala yoʻnalish ham papalik Rimini ifodalovchi kuch avval uchta toʻsiqni yengib oʻtganini, soʻng bir muddat hukmronlik qilganini, keyin esa janub podshohini ularga qarshi keltirgan va halokatli yara yetkazgan buzilgan ahd yuz berguniga qadar davom etgan davrni koʻrsatadi. Bu ikki yoʻnalish qanchalik sinchiklab oʻrganilib, tarix bilan qiyoslansa, ularning naqadar teran darajada aniq ekani shunchalik ravshanroq anglashiladi. Ularning aniqligi oyatlar ichidagi tuzilmani qanchalik yaqin ifodalashiga ham, shuningdek oyatlarni amalga oshirgan tarixga ham taalluqlidir.

Besh oyatni bajo keltirgan tarix o'ttiz birinchi oyatdan qirqinchi oyatgacha bayon etilgan papalik Rimining tarixi bilan parallel ravishda kechadi va unga muvofiq keladi hamda o'ndan o'n beshinchi oyatlargacha Buyuk Antioxning tanishtirilishi uchun zamin yaratadi.

Ammo uning o'g'illari qo'zg'alib, ulkan qo'shinlar to'dasini to'playdilar; va ulardan biri albatta kelib, toshib o'tadi va o'tib ketadi; so'ng u qaytib kelib, hatto uning qal'asigacha qo'zg'aladi. Doniyor 11:10.

O'ninchi oyatning bajo bo'lishida Buyuk Antiox Misrning qal'asigacha bo'lgan butun yo'l davomida g'alaba qozondi; u yerda qayta safarbar bo'lish uchun yurishni to'xtatdi. Bu tarix ayni shu bobning qirqinchi oyatida tasvirlanganidek, 1989-yilda Sovet Ittifoqining qulashini timsollaydi.

Oxirzamon vaqtida janub shohi unga qarshi turtki beradi; shimol shohi esa aravalar, otliqlar va ko'p kemalar bilan bo'rondek uning ustiga keladi; u mamlakatlarga kirib boradi, toshib o'tadi va oldinga o'tib ketadi. Doniyor 11:40.

O'ninchi oyatdagi "albatta keladi, toshib o'tadi va ichkaridan o'tib ketadi" iborasi ibroniy tilida qirqinchi oyatdagi "u mamlakatlarga kiradi, toshib o'tadi va oshib o'tadi" degan ibora bilan aynandir. Har ikkala oyat ham shimol podshohi (o'ninchi oyatda Antiox va qirqinchi oyatda Reygan) janub podshohini (o'ninchi oyatda Ptolemey va qirqinchi oyatda Sovet Ittifoqi) mag'lub etadigan vaqtni ko'rsatmoqda. Har ikkala hujum ham janub podshohining bundan oldingi g'alabasiga qarshi qasos tariqasida bo'lgan (beshinchi oyatdan to'qqizinchi oyatgacha bo'lgan joylarda Ptolemey va qirqinchi oyatda Napoleon). Hujum qilgan janub podshohining sababi buzilgan ahd edi (beshinchi oyatdan to'qqizinchi oyatgacha Bernikaning nikohi va qirqinchi oyatda Napoleon bilan 1797-yildagi buzilgan Tolentino shartnomasi). Oyatlar ichida ifodalangan bashoratli tuzilma hamda oyatlarning keyinchalik tarixda ro'yobga chiqishi Ishayo 8:8 bilan ham mos keladi.

U Yahudo orqali o'tadi; toshib, oshib o'tadi, hatto bo'yingacha yetadi; va uning qanotlarining yoyilishi ey Immanuil, sening yeringning kengligini to'ldiradi. Ishayo 8:8.

Ishayo Sennaxeribning lashkari "toshqin kabi bosib kelib, oshib o'tadi", deb bashorat qilganida, bu yana o'ninchi va qirqinchi oyatlardagi ayni o'sha ibroniycha ifodadir. Ishayo Sennaxerib qachon shimoliy shohlik janubiy shohlik bo'lgan Yahudoni zabt etganini ko'rsatadi, biroq u Quddusni tik qoldirdi, chunki u faqat "bo'yingacha" yetib keldi; xuddi Antiox ham o'ninchi oyatda chegaragacha yetib kelganidek. Sennaxeribning bunga turtki bo'lgan sababi Hizqiyo Ossuriya bilan tuzilgan ahdni buzgan edi; bu Hizqiyoning kelishilgan xirojni to'xtatgani bilan ifodalanadi. Buzilgan ahd ushbu uch parallel oyatga nisbatan istisno holatdir. Ularning har biri buzilgan ahd bilan bog'liq edi, biroq Ptolemey va Napoleon holatida ahdni buzishda shimoliy shoh ayblangan edi. Shimoliy shoh bo'lgan Sennaxerib esa Hizqiyoni belgilangan xirojni berishdan bosh tortganlikda aybladi.

Endi Hizqiyo shohligining o'n to'rtinchi yilida Ossuriya shohi Sanxariv Yahudoning barcha mustahkamlangan shaharlariga qarshi yurish qilib, ularni oldi. Shunda Yahudo shohi Hizqiyo Laxishdagi Ossuriya shohiga elchi yuborib, dedi: Men gunoh qildim; mendan qaytgin:

zimmamga nimani yuklasang, ko'taraman. Ossuriya shohi esa Yahudo shohi Hizqiyoga uch yuz talant kumush va o'ttiz talant oltin tayin qildi. Hizqiyo esa Egamizning uyida va shoh saroyining xazinalarida topilgan barcha kumushni unga berdi. 2 Shohlar 18:13–15.

Sanxaribning shimoliy qo'shini Quddusga yurishi davomida Yahudoning qirq oltita shahrini zabt etdi. Ishayo 8:8 ning o'ninchi va qirqinchi oyatlar bilan bog'lanishi buyuk bashoratli ahamiyatga egadir; shu tariqa, u 1989-yilda Sovet Ittifoqining janubiy shohligining qulashiga uchinchi guvohlikni taqdim etadi. O'sha qulash qirqinchi oyatdagi bo'sh bo'lgan davrning boshlanishini belgilaydi. 1989-yildagi qirqinchi oyatning amalga oshishidan to qirq birinchi oyatgacha — ya'ni yaqin orada keladigan Yakshanba qonunini ifodalovchi oyatgacha — qirqinchi oyatda bo'sh bir davr mavjud. O'sha davr 1989-yilda boshlanib, Yakshanba qonunida tugaydi. Qirqinchi oyat o'sha vaqt oralig'i haqida hech narsa demaydi, ammo qirqinchi oyatni "satr ustiga satr" metodologiyasi bilan tushunish mumkin.

Qirqinchi oyatning yashirin tarixini belgilash uchun asosiy "kalit"lardan biri — Ishayoning shimoliy shohlikning janubiy shohlikka qarshi g'olibona qasoskor urushi haqidagi guvohligidir. Bu Hizqiyoning Ossuriyaga "xiroj" to'lash haqidagi avvalgi majburiyatni hurmat qilishni to'xtatgan isyoni bo'ladimi, yoki Bernikaning Antiox tomonidan chetga surib qo'yilishi bo'ladimi, yoxud Napoleonning Tolentino shartnomasi bo'ladimi — har uchala oyat ham hujum qilishning tag zamiridagi sabab sifatida buzilgan ahdni ta'kidlaydigan tarixlar orqali bajo keltirilgan. Obama prezidentligi davrida, Jon Kerri boshchiligidagi Davlat departamenti ostida, kotib yordamchisi Viktoriya Nuland Ukraina hukumatini ag'darish uchun rangli inqilobni yuzaga keltirdi. O'sha paytdan boshlab Ukraina urushi haqida bitta bahsning ikki tomoni mavjuddir; Putin bu buzilgan ahd edi, deydi, uning muxoliflari esa Putin ishora qilayotgan ahd Putin da'vo qilayotgan mazmunda hech qachon mavjud bo'lmagan, deydilar. Ahd haqiqatan tuzilib, keyin buzilganmi, yoki aksincha bo'lganmi — buning ahamiyati yo'q, chunki bashorat yozuvi urushning sababchisi sifatida shunchaki buzilgan ahdni qayd etadi.

Ishayo 8:8 shimoldagi podsho faqat bo'yingacha, yoki boshgacha zabt etishini ko'rsatadigan "kalit"ni beradi. O'sha "kalit" 1989-yilda tana qulaganidan keyin tik qolgan bosh sifatida Rossiyanı aniqlaydi. Sakkizinchi oyatning bashoratli ahamiyati nafaqat boshni aniqlaydigan "kalit"da, balki uning "bo'yin"ni boshni, ya'ni poytaxt shaharni ifodalovchi narsa sifatida ko'rsatishidir; bu esa faqat Ishayo 8 dagi ayni vahiya oid oldingi parcha bilan bog'liq holdagina asoslanishi mumkin. O'sha vahiy yettinchi bobda boshlanadi va yettinchi hamda sakkizinchi oyatlarda bosh podsho, yoki uning shohligi, yoxud bir shohlikning poytaxt shahri sifatida ta'riflanadi. Quddus Yahudoning poytaxti edi; uning 46 shahri Sanxariv qo'shini tomonidan zabt etildi, biroq Sanxariv Quddus poytaxt shahrini tik holda qoldirdi.

Chunki Suriyaning boshi — Damashq, Damashqning boshi esa — Rasin; yana oltmish besh yil ichida Efrayim xalq bo'lmaydigan darajada parokanda qilinadi. Efrayimning boshi — Samariya, Samariyaning boshi esa — Remaliyoning o'g'li. Agar sizlar ishonmasangizlar, albatta mustahkam turmaysizlar. Ishayo 7:8, 9.

Miloddan avvalgi 701-yilda Sanxaribning qo'shini Quddus devorlariga kelganida, u bo'yinga qadar keldi va shu tariqa 1989-yildagi qulashdan keyin Rossiyaning qolib ketishini ko'rsatuvchi

tarixiy guvohlikni qoldirdi. Buyuk Antiox janubiy shohlikka qarshi o‘zining javob zarbasini boshlaganida, o‘ninchi oyatda u Misr chegarasigacha keldi, ammo ichkariga kirmadi. O‘ninchi oyatda Antioxning g‘alabasida muhim bo‘lgan jihat shuki, u Antiox tomonidan olib borilgan, aniq bir jangdan mahrum bo‘lgan harbiy yurishning yakunini belgilaydi, biroq ilgari yo‘qotilgan hududlarni qayta tiklash borasidagi uning faoliyatini ifodalaydi. O‘ninchi oyatdagi uning zabti bir necha g‘alabalarning yakunini bildiradi. U to‘rtinchi Suriya urushining yurishini Rafiyada yakunladi; “Rafiya” “chegara hududi” degan ma’noni anglatadi, va Rafiya Misrning chegarasi, yoxud “bo‘yni” edi. Miloddan avvalgi 219-yildan 217-yilgacha bo‘lgan Antioxning yurishi 1989-yildan 1991-yilgacha Sovet Ittifoqining qulashi paytidagi toshib o‘tish va bosib o‘tishni ifodalaydi; o‘sha paytda shoh mamlakatlar uzra o‘tib ketgan edi.

Payg‘ambarlik nuqtayi nazaridan Ishayo 8:8, o‘n birinchi oyatning amalga oshishi bilan ifodalanganidek, Rossiyan — Sennaxerib jangidagi bo‘yin yoki Antiox jangidagi qal’a sifatida — Raphiya jangida janub shohi sifatida aniqlashga imkon beradi. Shu tariqa, u ajdaho (janub shohi), hayvon (shimol shohi) va soxta payg‘ambar (shimol shohining vakil hokimiyati) orqali ifodalangan tashqi tarixni yettinchi bobning yettinchi oyatidagi oltmish besh yillik bashorat orqali ifodalangan ichki bashoratlar qatori bilan bevosita bog‘laydi.

Payg‘ambarlik nuqtai nazaridan, Sanxaribning Quddusga qarshi ko‘tarilib kelishining ahamiyati Muqaddas Yozuvlarda Xudoning qudratiga oid eng kuchli payg‘ambarlik guvohliklaridan birini taqdim etadi, chunki o‘sha yerda Xudo bir kechaning o‘zida Sanxaribning 185 000 kishilik qo‘shinini halok qildi. Undan bir kun avval esa, Quddus devori ustida 1844-yilgi yopiq eshik va yakshanba qonunining yopiq eshigida belgilangan Laodikeya va Filadelfiya adventizmining timsollari bo‘lgan Eliaqim hamda Shavna turgan edi.

Shoh Hizqiyo podshohning o‘n to‘rtinchi yilida shunday bo‘ldiki, Ossuriya podshohi Sanherib Yahudoning barcha mustahkamlangan shaharlariga qarshi yurib kelib, ularni oldi. Va Ossuriya podshohi ulkan qo‘shin bilan Laxishdan Quddusga, Hizqiyo podshoh huzuriga Rabshaqoni yubordi. U esa kir yuvuvchining dalasi yo‘lidagi yuqori hovuzning ariği yonida to‘xtadi. Shunda uning huzuriga saroy ishlariga bosh bo‘lgan Hilqiyoning o‘g‘li Eliyoqim, kotib Shavna va voqeanavis Osafning o‘g‘li Yo‘ax chiqib keldilar. Ishayo 36:1–3.

Ishayo kitobining yettinchi bobida Ishayo Yahudoning, ya’ni janubiy podshohlikning yovuz shohi Oxozga bir xabar bilan yuboriladi. Sakkizinchi bobning sakkizinchi oyatida Sanxariv hujum qilayotgan ham aynan o‘sha podshohlikdir. Ishayo yovuz shoh Oxoz bilan uchrashganida, u bilan “kir yuvuvchining dalasi yo‘lidagi yuqori hovuzning suv yo‘li yonida” uchrashadi; bu aynan Rabshaqo Egamizning nomini haqorat qilgan joydir. Ishayo o‘zi va o‘z farzandlari alomatlar ekanini ta’lim bergan edi.

Mana, men va Egamiz menga bergan bolalar Isroilda alomatlar va mo‘jizalar uchunmiz; ular Sion tog‘ida istiqomat qiluvchi Sarvari Olam Rabbidandir. Ishayo 8:18.

Ishayo yovuz shoh Oxoz bilan “yuqori hovuzning novida, kir yuvuvchining dalasiga boradigan yo‘lda” uchrashganida, Ishayo o‘zi bilan o‘g‘li Shor-Yoshuvni olib kelgan edi; bu ism “qoldiq qaytib keladi” degan ma’noni anglatadi.

So'ng Egamiz Ishayoga dedi: "Sen va o'g'ling Shearjashub, endi chiqib, Ahazni kutib ol; yuqori hovuzning quvuri oxirida, kir yuvuvchining dalasiga boradigan yo'l bo'yida." Ishayo 7:3.

Shearjashub "kir yuvuvchining dalasiga eltuvchi katta yo'ldagi yuqori hovuz quvurining oxirida" Ishayo tomonidan e'lon qilingan xabar qaytib keladigan qoldiqni ko'rsatuvchi xabar ekanini bildiradi. O'sha qoldiq — Malaki kitobida Rabbiyga qaytish va ushrlarni omborga qaytarib keltirish orqali Uni sinashga da'vat etilganlardir. Qaytib keladiganlar, shuningdek, Yeremiyo tomonidan birinchi hafsalasi pir bo'lishdan keyin qaytadiganlar sifatida tasvirlanadi. Yettinchi bobda "kir yuvuvchining dalasiga eltuvchi katta yo'ldagi yuqori hovuz quvurining oxiri" Ishayoning yovuz janubiy podshohga xabar berishini tasvirlaydi, Ishayo o'ttiz oltinchi bobda esa Elyoqim, Shebna va yozuvchi Yo'ax Hizqiyo nomidan ish ko'rgan, Rabshaqa esa Sanxarivning vakili bo'lgan.

"Yuqori hovuz quvurining oxiri, to'qimachi dalasiga olib boruvchi katta yo'l" haqidagi birinchi xabar Ishayo va uning o'g'li tomonidan e'lon qilingan bo'lsa, "yuqori hovuz quvurining oxiri, to'qimachi dalasiga olib boruvchi katta yo'l" haqidagi oxirgi xabar uch kishi tomonidan e'lon qilindi. Birinchi xabar ichki podshohga, ikkinchisi esa tashqi podshohga qaratilgan edi. Ajratuvchi chiziq devordir; u Xudoning qonunining ramzidir, shuningdek, jamoat bilan davlat o'rtasidagi ajratish devorining olib tashlanishini ifodalovchi yakshanba qonunining ham ramzidir. Yakshanba qonuni paytida, ya'ni devor yonida, uchta ramz bor: Eliqim Filadelfiyadir, Shebna Laodikiya va yozuvchi Yo'ab Sardisdir.

Yakshanba qonuni paytida, Doniyor 11:41 ga ko'ra, ko'plar qulatiladi; va bu kishilar yettinchi kunlik Shabbat haqidagi nur uchun javobgar hisoblanganlardir. Qirq birinchi oyatda qulatilganlar Laodikiyadagi Yettinchi kun adventistlaridir, Eliqim esa Filadelfiyani ifodalaydi.

Va o'sha kunda shunday bo'ladiki, Men O'z qulim Xilqiyoning o'g'li Eliyaqimni chaqiraman; va uni sening libosing bilan kiyintiraman, kamarim bilan quvvatlayman, va hukmronligingni uning qo'lga topshiraman; u Quddus aholisiga va Yahudo xonadoniga ota bo'ladi. Va Dovud xonadonining kalitini uning yelkasiga qo'yaman; shunday qilib, u ochadi, va hech kim yopmaydi; u yopadi, va hech kim ochmaydi. Ishayo 22:20–22.

Filadelfiyadagi jamoatning farishtasiga yozgin: Muqaddas Zot, Haqiqiy Zot, Dovudning kalitiga ega bo'lgan Zot, ochsa hech kim yopolmaydigan va yopsa hech kim ocholmaydigan Zot shunday deydi: Ishlaringni bilaman. Mana, sening oldingga ochiq bir eshik qo'ydim, uni hech kim yopolmaydi. Chunki sening quvvating oz bo'lsa-da, Mening kalomimni saqlading va Mening nomimni inkor etmading. Mana, o'zlarini yahudiy deb aytadigan, ammo yahudiy bo'lmay, yolg'on gapiradigan shayton majmuasidan bo'lganlarni shunday qilamanki, ular kelib oyoqlaring oldida sajda qiladilar va Men seni sevganimni bilib oladilar. Vahiy 3:7–9.

Shebna Eliakim bilan almashtiriladi, va devordagi Shebna ilk yoki keyingi yomg'ir xabaridan foyda olishni rad etadigan Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventistlarini ifodalaydi. Jamoat bilan bo'lgan ilk yomg'ir Ishayo va qaytib kelgan qoldiq orqali ifodalangan edi, va xabar murtad jamoatga, yovuz shoh Oxoz orqali ifodalangan jamoatga qaratilgan edi. Devordan berilgan xabar

Quddusni mag‘lub etishga intilgan shimolning yovuz shohiga berilgan bo‘lib, u ilk yomg‘irga nisbatan keyingi yomg‘irni ifodalaydi. Xudoning jamoati hukm qilinayotgan paytda ilk yoki avvalgi yomg‘ir sepiladi, ammo yakshanba qonuni vaqtida yomg‘ir o‘lchovsiz ravishda quyiladi. Oxozga berilgan xabar ichki xabar edi, Sanxaribga berilgan xabar esa tashqi edi. Vahiy 18:1–3 dagi birinchi ovoz ikkinchi farishtaning xabarining takrori bo‘lib, u ichkidir. Vahiy o‘n sakkizinchi bob to‘rtinchi oyatidagi ikkinchi ovoz tashqidir va u uchinchi xabardir. Ishayo va uning o‘g‘li ichki ikkinchi farishta xabarini olib kelganlar, va devorda tashqi xabar bilan uchta jon bor.

Elyoqim — bir yuz qirq to‘rt mingdir; Shebna esa o‘sha vaqtda Rabbiyning og‘zidan qusib tashlanadigan Laodikiyadagi Yettinchi kun Adventizmini bildiradi. Kotib Yo‘ab esa devorgacha bo‘lgan tarixni qayd etadigan Xudoning boshqa suruvini ifodalaydi, toki Elyoqimning bayrog‘i ko‘tarilganda uni tanib olsinlar.

Ishayo 8:8 Ishayoning oltidan o‘n ikkinchi boblargacha bo‘lgan xabarlarini Doniyor 11:10 ga olib kiradi. Shu tariqa, u hujumdan keyin shohlikning boshi tik turgan holda qolishini tasdiqlovchi ikkinchi guvohlikni taqdim etadi. U jangni qo‘zg‘atish uchun qo‘llaniladigan buzilgan ahd haqidagi dalilni aniqlab beradi.

1989-yilda Sovet Ittifoqining qulashidan, qirqinchi oyatda bayon qilingan voqeadan boshlab, keyingi oyatda ifodalangan tez orada keladigan yakshanba qonunigacha, qirqinchi oyat mutlaqo tilga olmaydigan o‘ttiz yetti yillik bashoratli tarix mavjud. Doniyor o‘n birinchi oyatidan o‘n beshinchi oyatigacha qirqinchi oyatda ko‘rib chiqilmagan bashoratli tarixni ifodalaydi. Buni faqat “satr ustiga satr” metodologiyasini qo‘llash orqali ko‘rish mumkin. “Agar ishonmasangizlar, albatta mustahkam bo‘lmaysizlar”, degan so‘z 1989-yilni tasvirlaydigan uch oyatga bog‘langan bashoratli ogohlantirishdir, va Ishayo sakkizinchi bobining sakkizinchi oyatining tarixiy bajo bo‘lishi Eliakim va Shebna uchun bir sinovni tasvirlaydi. Ko‘ra olasizmi, yoki ko‘rmisiz?

Doniyorning o‘n birinchi bobining qirq birinchi oyati — o‘n oltinchi oyatning amalga oshish tarixida timsollangan Amerika Qo‘shma Shtatlarida tez orada keladigan yakshanba qonunidir.

Lekin unga qarshi kelayotgan kishi o‘z irodasiga ko‘ra ish tutadi, va uning qarshisida hech kim tura olmaydi; u ulug‘vor yurtida turadi, va u uning qo‘li bilan halok qilinadi. Daniel 11:16.

U ulug‘vor yurtga ham kiradi, va ko‘p mamlakatlar qulaydi; ammo uning qo‘lidan mana bular qutulib qoladi: Edom, Mo‘ab va Ammon farzandlarining boshliqlari. Doniyor 11:41.

Doniyorning o‘n birinchi bobidagi o‘n oltinchi oyatdan tortib o‘ttizinchi oyatgacha bo‘lgan qismning tarixiy bajo bo‘lishi butparast Rim tarixidir. Doniyorning o‘n birinchi bobidagi har bir bashorat satri yo butparast, yo papalik, yo zamonaviy Rim tarixining timsolidir. Har bir satr yo bevosita Rimga oid bir tarixni aniqlab ko‘rsatadi, yo bo‘lmasa kelajakdagi Rim tarixining timsoli bo‘ladi. Har bir satr. Butparast Rim tomonidan bajo qilingan tarixga bevosita ishora qiladigan oyatlar papalik Rimning timsoli bo‘ladi. Butparast Rim bilan papalik Rim birgalikda zamonaviy Rim haqida shahodat beradi. Rim vahiyini barpo etadi, chunki bobning boshidan oxirigacha vahiy Rim haqidadir.

Iso Yahudo xiyonati oshkor bo'lganida, shogirdlari imon keltirishlariga ko'maklashish maqsadida, ular orasida bir xoin borligini bildirgan edi.

“Yahudoga voy e'lon qilar ekan, Masih O'z shogirdlariga nisbatan rahm-shafqat maqsadini ham ko'zlagan edi. Shu tariqa U ularga O'zining Masih ekanligining eng oliy dalilini berdi. «Sizlarga bu sodir bo'lishidan oldin aytyapman,— dedi U,— toki u sodir bo'lganda, MEN O'SHA ekanimga ishonanglar». Agar Iso O'z boshiga kelajak narsalardan bexabardek ko'rinish, sukut saqlaganida, shogirdlar o'z Ustozlarida ilohiy oldindan ko'rish yo'q edi va U hayratda qolib, qotil olomon qo'liga xiyonat bilan topshirilgan, deb o'ylashlari mumkin edi. Bir yil avval Iso shogirdlariga O'zi o'n ikkisini tanlaganini va ulardan biri iblis ekanini aytgan edi. Endi esa Uning Yahudoga aytgan so'zlari, ya'ni uning xiyonati Ustoziga to'liq ma'lum ekanini ko'rsatgani holda, Masih tahqirlanish davrida Uning haqiqiy izdoshlarining imonini mustahkamlar edi. Va Yahudo o'zining dahshatli oqibatiga duchor bo'lganida, ular Isoning xoin ustiga e'lon qilgan voyini eslaydilar.” The Desire of Ages, 655.

2023-yil 31-dekabrda Yahudo qabilasining Arsloni O'zi haqidagi vahiy muhrlarini yecha boshladi va asosiy sinov boshlandi. Sinov shundan iborat ediki, o'n to'rtinchi oyatda vahyni belgilab bergan timsol hanuz Rim edimi, yoki vaziyat o'zgargan edimi? 2025-yil 8-mayda Qo'shma Shtatlardan chiqqan birinchi anti-Masih hukmronlik qila boshlaganida, o'n to'rtinchi oyat bajo bo'lgan edi. Shunda Tramp bilan papa Leo o'rtasidagi munosabat Reygan va Ioann Pavel II orqali oldindan timsollanganini ko'rish mumkin bo'ldi. 2014-yilda boshlangan Ukraina urushi — Qo'shma Shtatlar Davlat departamenti Ukrainada rangli inqilobni yuzaga keltirgan paytda — ikki papa davrida hukmronlik qilgan Obama prezidentligi davrida sodir bo'ldi. O'ninchi oyatda Reygan va Ioann Pavel II, so'ngra esa 2014-yilda o'n birinchi oyatning chegara yurtidagi jangi, ya'ni Rofiya jangi bilan ifodalangan Ukraina urushi boshlandi. Rofiya “chegara yurt” degan ma'noni anglatadi, xuddi “Ukraina” so'zi ham shunday ma'noni bildiradi. O'sha tarixda Obama va ikki papa o'ninchi oyatdan o'n beshinchi oyatgacha bo'lgan uch jangning ikkinchi jangini belgilaydi. So'ng 2024-yilda Tramp o'n uchinchi oyatning bajo bo'lishida qaytdi. Keyin esa o'n to'rtinchi oyatda Trampning papaviy muqobilining kelishi bilan vahiy mustahkamlanadi.

Aniqlangani shuki, o'ninchi oyatdan o'n beshinchi oyatgacha bo'lgan uchta jang, har biri Yakshanba qonunidagi Karmil tog'iga olib boruvchi Izabel bilan Axab o'rtasidagi munosabatni aniqlab beradigan uchta yo'l-belgini ifodalaydi. Reagan davrida Izabel Samariyada edi, maxfiy ittifoq orqali yashiringan holda. So'ng Baalning kohinlari va daraxtzor payg'ambarlari uyg'oq liberal katolitsizmning spiritizmini, Obama'ning murtad protestantizmning soxta payg'ambari hamda Islomning soxta payg'ambari bo'lishiga oid shizofrenik ramziyligi, ona yerga sig'inish, Fransuz inqilobining shahvoniy buzuvchiligi va anarxiyasi bilan qo'shilgan holda, yuqori ko'tardilar. So'ng Trump 2024-yilda qaytdi, va maxluq hamda uning surati o'rtasidagi oshkora munosabat 2025-yilda ayon bo'ldi. Hozir 2026-yil, va poydevorning tashqi ko'rish sinovi o'tildi, endi esa biz ma'badning ko'rish sinovi ichidamiz.

O'n birinchi oyat miloddan avvalgi 217-yilda bo'lib o'tgan Rofiya jangida amalga oshdi va 2014-yilda boshlangan, 2022-yilda keskin tus olgan hamda hozir yakun topish arafasida turgan Ukraina urushini ifodalaydi. Putin g'alaba qozonadi, biroq bu g'alaba uning halokatining

boshlanishinigina kiritadi. O‘n birinchi oyatning bashoratli tuzilishi va uning miloddan avvalgi 217-yilda Rofiya jangida Ptolemeyning g‘alabasi orqali, o‘n birinchi bobning o‘n birinchi oyati amalga oshgan tarzdagi tarixiy bajo bo‘lishi shoh Uzziyoning bashoratli tarixi bilan uyg‘unlashadi. Ptolemey ham, Uzzio ham janubiy shohlar bo‘lgan; ularning qalblari harbiy muvaffaqiyatlar sababli mag‘rurlikka ko‘tarilgan edi, ammo o‘sha ko‘tarilgan qalblari ikkovini ham qulatdi, va ikkovining halokati ham Quddusdagi muqaddas maskanda nazr-taqdim etishga bo‘lgan o‘zaro urinishlar bilan bog‘liqdir.

Keyingi maqolada biz o‘n beshinchi oyatda Panium jangiga olib kiradigan Putinning halokati masalasini ko‘rib chiqishda davom etamiz.